

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування Петриківського
районного суду Дніпропетровської області
18.02.2025

м. Дніпро, 2025 р.

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 18.02.2025 групою НПМ здійснено відвідування Петриківського районного суду Дніпропетровської області (далі – суд).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Бібля Вікторія Володимирівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Крупій Оксана Володимирівна, представник громадської організації.

Керівництво установи:

Іщенко Інна Миколаївна, голова суду (на посаді з 2023 року).

Боднар Лілія Василівна, керівник апарату суду (на посаді з 2010 року).

Відвідування здійснювалося в присутності керівника апарату суду Боднар Л.В.

З боку керівництва суду перешкод на шляху потрапляння до будівлі установи та проведення відвідування не було.

Суд знаходиться в окремій двоповерховій будівлі за адресою: вул. Щаслива, 19, смт. Петриківка (фото 1).

На вході до суду є вивіска із зазначенням повної назви суду (фото 2).

Для зручності осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення на центральному вході облаштований пандус (фото 3).

В установі встановлена система відеонагляду в коридорах та зовні по периметру будівлі, загалом функціонує 16 камер відеонагляду.

Будівля суду облаштована автоматичною пожежною та охоронною сигналізацією.

Для підтримки громадського порядку у суді, запобігання проявам неповаги до суду та припиненні таких проявів, охорону приміщення й іншого майна суду, забезпечення захисту суддів, працівників апарату суду та безпеці учасників судового процесу при вході несуть службу працівники територіального управління Служби судової охорони у Дніпропетровській області. На центральному вході проводиться реєстрація відвідувачів та перевірка документів (фото 4).

На другому поверсі суду наявні інформаційні стенди з наявною інформацією про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України, надання безоплатної правової допомоги, правила та обов'язки учасників судових процесів, зразки заяв, а також інформація про можливість звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (фото 5).

Загальна штатна чисельність апарату суду 23 штатні одиниці, вакансії відсутні. Судочинство у суді здійснюють 4 судді.

Для здійснення правосуддя суд має канцелярію з кримінальних та цивільних справ, архівне приміщення, конвойне приміщення, приміщення суддів, приміщення підрозділів технічного апарату суду, серверна, приміщення для збереження речових доказів.

Також у суді облаштовано 2 зали для розгляду кримінальних справ, які облаштовані стаціонарними загородженням із металу та органічного скла, необхідною комп'ютерною технікою, меблями, суцільно загартованими вікнами. Є можливість проведення судового засідання у режимі відеоконференції (фото 6).

Для надання первинної домедичної допомоги громадянам у працівників суду та територіального управління Служби судової охорони у Дніпропетровській області мають аптечки з необхідними ліками та медичними матеріалами (фото 7). Працівники суду та охорони, у разі необхідності, викликають швидку допомогу.

У суді на першому поверсі наявне приміщення для тримання підсудних (засуджених), яке складається із однієї кімнати та яка розділена на дві частини металевим загородженням для підсудних (засуджених) (фото 8, фото 9).

Підсудні (засуджені) та відвідувачі суду мають доступ до питної води (фото 10, 12).

Конвоювання підсудних (засуджених) здійснюють працівники батальйону конвойної служби № 1.

Конвоювання підсудних (засуджених) від спецтранспорту до приміщення для їх тримання здійснюється через запасний вхід, до зали судового засідання та у зворотному напрямку загальними коридорами (фото 11).

На момент відвідування в будівлі суду підсудні (засуджені) перебували у залі судового засідання.

В приміщенні суду обладнаний одна загальна санітарна кімната, якою користуються працівники суду, відвідувачі, працівники конвойної служби, підсудні (засуджені) (фото 13, фото 14).

Для знезаражування залів судових засідань та приміщення для підсудних (засуджених) в наявності 3 переносні та 2 стаціонарні бактерицидні лампи.

Скарги від підсудних (засуджених) осіб на умови тримання та неналежне поводження на адресу суду протягом 2023, 2024 та поточного 2025 років не надходило.

Фактів заподіяння тілесних ушкоджень чи насильницького заподіяння смерті підсудних (засуджених) не встановлено.

Попереднє відвідування НПМ суду проводилося працівниками Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини 18.03.2021 з метою з'ясування питань доступності об'єктів інфраструктури відповідно до потреб осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення.

За наслідками Територіальному управлінню Державної судової адміністрації в Дніпропетровській області та Суду були надані рекомендації:

забезпечити доступність приміщення суду для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення на рівні з іншими особами, зокрема, шляхом усунення перешкод у користуванні пандусу;

визначити місця у залах судових засідань для осіб з інвалідністю, які пересуваються в кріслах колісних;

звільнити коридори від об'єктів (стілці, столи, труби, пороги, тощо), що ускладнюють прохід, а також проїзд і маневрування крісла колісного під час пересування ними;

обладнати будівлю суду тактильними елементами доступності, зокрема, зовнішньою тактильною табличкою із інформацією про об'єкт, назву об'єкта, години роботи, а також внутрішні таблички із зазначенням номерів кабінетів;

обладнати будівлю суду візуальними елементами доступності, зокрема, попереджувальними контрастними смугами на зовнішніх та внутрішніх сходах, пандусах, порогах;

обладнати санітарно-гігієнічне приміщення суду у відповідності до ДБН «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН Інклюзивність) (змішувачем зі шлангом; сповивальним столиком; тривожною сигналізацією в доступному місці; поручнями, штангами, поворотними або відкидними сидіннями; гачками для одягу, милиць та іншого приладдя у кабіні поруч унітазом); забезпечити безперешкодний доступ відвідувачів до санітарно-гігієнічного приміщення суду.

У ході відвідування 18.02.2025 встановлено, що рекомендації надані за результатом попереднього відвідування частково виконані, а саме, визначено місце у залі судових засідань для осіб з інвалідністю, які пересуваються в кріслах колісних.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на захист від катування або нелюдського чи такого, що принижує гідність, поводження або покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, частина 1 статті 28 Конституції України).

1. Вимогами пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 Будинки і споруди. Суди, затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі-ДБН В.2.2-26:2010) визначено, що кількість камер для підсудних (засуджених) слід передбачати виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. Беручи до уваги викладене, в зазначеному суді, де розташовано дві зали судових засідань для розгляду кримінальних справ, має бути обладнано шість камер. Натомість в суді облаштоване 1 приміщення для тримання підсудних (засуджених).

За таких обставин в суді не може забезпечуватись роздільне розміщення чоловіків і жінок, дорослих і неповнолітніх, а також інших осіб відповідно до вимог статті 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення».

2. Окрім того, у порушення вимог пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 в приміщенні для тримання підсудних (засуджених) відсутнє санітарне приміщення для користування підсудними (засудженими).

Порушення права на професійну правничу допомогу (ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України).

3. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, пункту 23.4 Європейських пенітенціарних правил, статті 59 Конституції України, пункту 6.5.2 ДБН В.2.2- 26:2010 кімната для роботи адвоката з підсудними (засудженими) у приміщенні суду відсутнє відповідне приміщення, що унеможлиблює реалізацію їх права на захист (фото 10).

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху.

Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поведіння.

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (ст. 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та ст. 21 Конституції України).

4. У порушення вимог пункту 11.5 ДБН Інклюзивність, на першому поверсі відсутній санітарний вузол для маломобільних груп населення та людей з обмеженими можливостями.

5. У порушення вимог пунктів 8.3.4 та 8.3.5 ДБН Інклюзивність, в суді відсутні тактильні смуги та тактильні інформаційні покажчики (таблички або позначки) зі шрифтом Брайля, попереджувальні контрастні смуги на зовнішніх та внутрішніх сходах, пандусах, порогах, а також інші візуальні елементи доступності для людей з порушенням зору.

Порушення права на життя.

6. У порушення Кодексу цивільного захисту України в суді відсутнє найпростіше укриття, яке має забезпечувати можливість безпечного перебування населення від впливу небезпечних факторів, що виникають внаслідок надзвичайних ситуацій, воєнних дій або терористичних актів (фото 11).

7. У порушення вимог пункту 13 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68 (далі-Інструкція), в приміщенні суду не забезпечено ізольований маршрут конвоювання підсудних (засуджених), із конвойного приміщення до залів судових засідань конвоювання здійснюється загальними сходами та коридорами, доступними для сторонніх осіб. Зазначене призводить до порушення права на безпеку як відвідувачів, працівників суду, так і підсудних (засуджених), а також підвищує ризики потрапляння та передачу заборонених предметів в приміщеннях суду (фото 12).

8. У порушення вимог пункту 5.11 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 14 Інструкції не обладнано бокс для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огороженої стоянки для спеціального автотранспорту варті біля зовнішнього спеціального входу (фото 12).

Таким чином, порушується принцип ізоляованості конвоювання, в результаті чого, такі обставини можуть призвести до виникнення надзвичайних подій, що в свою чергу є порушенням права на забезпечення безпеки в суді (фото 13).

Інші порушення.

9. Додатково слід зазначити, що відповідно до вимог пункту 9.5 ДБН В.2.2-26:2010, зали судових засідань, призначені для розгляду кримінальних справ, а також камери для утримання підсудних (засуджених) повинні бути обладнані бактерицидними опромінювачами (бактерицидними лампами) для забезпечення знезараження повітряного середовища.

З метою з'ясування дати, часу, тривалості та фактичного проведення дезінфекційних заходів у зазначених приміщеннях представниками групи НПМ витребувано відповідну службову документацію, що підтверджує дотримання санітарно-протиепідемічних правил і норм. Однак працівниками суду вказані документи надані не були.

У зв'язку з цим групі НПМ не вдалося ні спростувати, ні підтвердити факт проведення дезінфекції повітряного середовища шляхом ультрафіолетовим випромінюванням.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Дніпропетровській області:

Вжити заходи щодо запобігання порушень, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

Петриківському районному суду Дніпропетровської області:

1. Забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) не менш ніж 4 м² виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ та санітарний вузол.
2. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду.
3. Обладнати бокс для заїзду спеціального конвойного автомобіля або огорожену стоянку для спеціального автотранспорту варті.
4. Забезпечити в суді ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених.
5. Облаштувати у будівлі суду найпростіше укриття.
6. Облаштувати будівлю суду кімнатою для роботи адвоката з підсудними.
7. Опрацювати питання щодо організації журналу проведення знезаражування залів судових засідань для розгляду кримінальних справ та камер для підсудних (засуджених) бактерицидними лампами.

Додаток: фотоматеріали на 7 арк. в 1 прим.

Керівник групи НІМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини

Вікторія БІБЛЯ

Фотоматеріали до звіту**Фото 1****Фото 2**

Фото 3

Фото 4

Фото 5

Фото 6

Фото 7

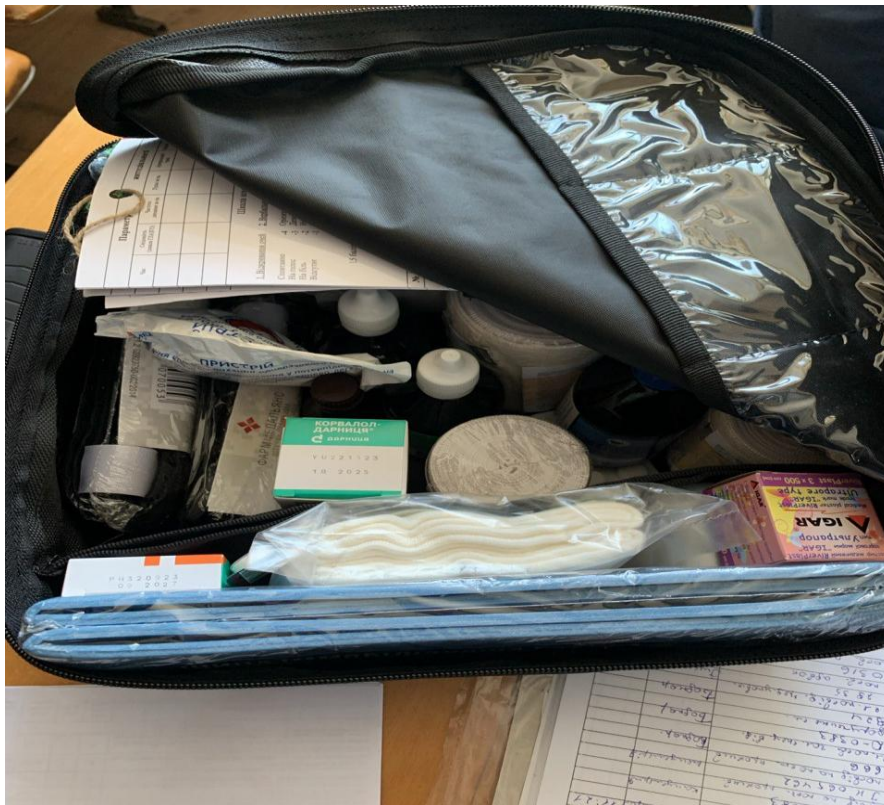

Фото 8

Фото 9**Фото 10**

Фото 11

Фото 12

Фото 13**Фото 14**